

การประชุมระหว่างประเทศว่าด้วยการบังคับคดีเพื่อ: การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อนำไปสู่แนวปฏิบัติที่ดีเลิศ (International Conference on Enforcement of Civil Judgment: Sharing Experiences towards Best Practices)

วันศุกร์ที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๐

การประชุมเชิงปฏิบัติการผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานด้านการบังคับคดีเพื่อของประเทศไทยเชิงอาชีวินและประเทศไทยเจรจา และองค์กรระหว่างประเทศในหัวข้อ: “แนวทางการพัฒนาเพื่อนำไปสู่การเป็นผู้ปฏิบัติที่ดีเลิศด้านการบังคับให้เป็นไปตามข้อตกลง ภายใต้กรอบการจัดอันดับความยาก-ง่ายในการประกอบธุรกิจของธนาคารโลก (Workshop on Directions to develop Best Practices on Enforcing Contracts under the World Bank's Ease of Doing Business)

ผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้แทนประเทศไทยเชิงอาชีวิน ๑๐ ประเทศ ได้แก่ บรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย เมียนมาร์ พลีปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนามประเทศไทยเจรจา (สาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศญี่ปุ่น และสาธารณรัฐเกาหลี สาธารณรัฐสหราชอาณาจักร และองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

ผู้แทนองค์การ/หน่วยงานระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ๒ องค์กร ได้แก่ สถาบันนักงานบังคับคดีโลก (UIJ) และธนาคารโลก (The World Bank)

และคณะผู้บริหารของกรมบังคับคดี

ผู้แทนจากธนาคารโลกให้คำแนะนำรวมทั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวทางในการก้าวไปสู่การเป็นผู้ปฏิบัติที่ดีเลิศ ด้านการบังคับการให้เป็นไปตามข้อตกลง ภายใต้กรอบการจัดอันดับความยาก-ง่ายในการประกอบธุรกิจของธนาคารโลกแก่ผู้แทนจากประเทศไทยที่เข้าร่วมการประชุม โดยผู้แทนของแต่ละประเทศร่วมกันหารือ และเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์เกี่ยวกับกระบวนการบังคับคดีเพื่อของประเทศไทย รวมทั้งแสดงความคิดเห็นถึงแนวทางในการพัฒนากระบวนการบังคับคดีเพื่อยกระดับการบังคับคดีเพื่อของประเทศไทย ลดค่าใช้จ่ายและการบุกรุกที่ไม่จำเป็น เพื่อให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติสากล

ผู้แทนจากธนาคารโลกอธิบายถึงความสำคัญของการบังคับให้เป็นไปตามสัญญาซึ่งส่งผลต่อการเจรจาโดยตรงของเศรษฐกิจ โดยในการจัดลำดับในด้านการบังคับให้เป็นไปตามสัญญาจะพิจารณาจาก ค่าใช้จ่ายระยะเวลา และประสิทธิภาพของกระบวนการทางศาลรวมถึงการระงับข้อพิพาทในทางอื่นๆ ซึ่งทางธนาคารโลกได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์ในการพิจารณาอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้สอดคล้องต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคม เช่นในปี ๒๕๖๐ ได้มีการเพิ่มหลักเกณฑ์เกี่ยวกับความเท่าเทียมกันทางเพศขึ้นมาด้วย ใน การพิจารณาเพื่อจัดลำดับในด้านการบังคับให้เป็นไปตามสัญญา จะพิจารณาจากการสมมติโดยนำมาจำลองสถานการณ์จากภูมิภาคของระบบเศรษฐกิจที่พิจารณาในขณะนี้ ซึ่งในการพิจารณาถึงประสิทธิภาพของกระบวนการทางศาลจะพิจารณาจากการของศาลชั้นต้นในท้องถิ่นนั้นเท่านั้น และธนาคารโลกจะไม่พิจารณาถึงกรณีอื่นๆ หรือที่อยู่ในอำนาจของศาลอื่น ทั้งนี้รวมไปถึงศาลสูงด้วย ใน การพิจารณาเกี่ยวกับระยะเวลาที่ใช้ในกระบวนการบังคับคดีจะเริ่มพิจารณาตั้งแต่การยื่นคำฟ้องจนถึงการบังคับคดีเสร็จสิ้น และในการพิจารณาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจะพิจารณาจากค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริงและฝ่ายเจ้าหนี้ต้องเป็นผู้รับผิดชอบ โดยจะพิจารณาจากค่าธรรมเนียมทนายความ ค่าธรรมเนียมชั้นศาล และค่าธรรมเนียมในการบังคับคดี สำหรับในด้านประสิทธิภาพของกระบวนการทางศาลจะพิจารณาใน ๔ ด้านด้วยกันคือ โครงสร้างของศาล การบริหารจัดการคดี ระบบอัตโนมัติของศาล และการระงับข้อพิพาททางเลือก โดยจะพิจารณาว่ามีเครื่องมือหรือมาตรการที่ประยุกต์ค่าใช้จ่ายและกระบวนการเป็นไปโดยรวดเร็วหรือไม่ โดยจากการศึกษาพบว่าประเทศไทยเป็นผู้ปฏิบัติที่ดีเลิศในด้านการบังคับให้เป็นไปตามสัญญามีลักษณะบางประการที่เหมือนกัน คือ มีศาลเฉพาะคดีแพนิชย์ มีกระบวนการสำหรับคดีเด็กน้อยหรือไม่มีข้อยุ่งยาก มีระบบอัตโนมัติของศาล มีหลักเกณฑ์ของกระบวนการทางแพ่งที่ทันสมัย มีการอบรมปฏิบัติในกระบวนการระงับข้อพิพาททางเลือกที่ครอบคลุม และมีระบบการยื่นฟ้องทางอิเล็กทรอนิกส์

และพบว่าในกลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิกตะวันออกมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยที่สูงถึงร้อยละ ๔๙.๑ ในขณะที่ประเทศไทยในกลุ่ม OECD มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ ๒๑.๓ เท่านั้น

ผู้แทนจากธนาคารโลกอธิบายเกี่ยวกับการประเมินเพื่อจัดอันดับว่าจะมีการแจกแบบสอบถามแก่ผู้มีวิชาชีพกฎหมายต่างๆทั้งในภาครัฐและเอกชน และนำเอาคำตอบที่ได้จากแบบสอบถามต่าง ๆ มาทำการวิเคราะห์และประเมินผล อย่างไรก็ได้ ธนาคารโลกได้มีการประงานกับภาครัฐอย่างต่อเนื่องโดยจะนำข้อมูลที่ได้มาทั้งที่ได้จากการแบบสอบถามและนอกเหนือจากข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาทำการประเมิน

ผู้แทนจากธนาคารโลกอธิบายเกี่ยวกับความสำคัญของการมีศาลชั้นพิจารณาคดีทางพาณิชย์โดยเฉพาะหรือศาลที่พิจารณาคดีที่มีทุนทรัพย์น้อยเฉพาะ โดยอาจช่วยลดระยะเวลาและค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการพิจารณาคดีได้เนื่องจากอาจมีกระบวนการพิเศษสำหรับคดีที่มีทุนทรัพย์น้อยหรือไม่มีข้อยุ่งยาก และผู้พิพากษาในศาลดังกล่าวย่อมมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเกี่ยวกับคดีพาณิชย์เป็นพิเศษซึ่งจะช่วยให้การพิจารณาคดีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

อธิบดีกรมบังคับคดีชี้แจงเกี่ยวกับกรณีในการประเมินของธนาคารโลกว่า ตามกรณีสมมติในแบบสอบถามของธนาคารโลกเป็นกรณีเกี่ยวกับสังหาริมทรัพย์ แต่ในการปฏิบัติงานของกรมบังคับคดีพบว่า ทรัพย์ที่ดำเนินการบังคับคดี กว่าร้อยละ ๘๕-๙๗ เป็นที่ดินหรือสังหาริมทรัพย์ ดังนั้นผู้ตอบแบบสอบถามในประเทศไทยอาจไม่มีประสบการณ์มากนักในการบังคับคดีกับสังหาริมทรัพย์ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคในการตอบแบบสอบถามของธนาคารโลกได้ ซึ่งผู้แทนจากธนาคารโลกชี้แจงว่าไม่สามารถปรับแบบสอบถามให้มีความเหมาะสมกับสภาพของแต่ละประเภทได้ แต่อย่างไรก็ต้องได้ นำเข้าข้อเสนอแนะจากอธิบดีกรมบังคับคดีไปปรึกษากับคณะกรรมการทำงานเพื่อปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความรัดกุมมากยิ่งขึ้น

ผู้แทนจากสำนักงานศาลยุติธรรม สอบถามถึงหลักเกณฑ์ในการเลือกผู้ตอบแบบสอบถามของธนาคารโลก เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามบางท่านอาจไม่มีความตั้งใจที่จะตอบแบบสอบถามให้ตรงตามความเป็นจริง และหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคำตอบของธนาคารโลก เนื่องจากมีข้อควรพิจารณาถึงน้ำหนักของคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามจากภาคเอกชนซึ่งอาจตอบคำตามไม่ตรงกับความเป็นจริงโดยไม่มีหลักฐานประกอบ ซึ่งในประเด็นดังกล่าวผู้แทนจากธนาคารโลกชี้แจงว่าทางฝ่ายประเมินผลจะพิจารณาคำตอบจากแบบสอบถามประกอบกับหลักฐานอื่นๆที่ได้ส่งมาประกอบด้วย

การประชุมเชิงปฏิบัติการผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานด้านการบังคับคดีเพื่อของประเทศไทยสมาชิกอาเซียนและประเทศไทยคู่เจรจาและองค์กรระหว่างประเทศ ในหัวข้อ: “แนวทางการตอบคำถามในการประเมินการจัดอันดับความยาก-ง่ายในการประกอบธุรกิจ”

(Workshop on “A Guide to Answer Ease of Doing Business Questionnaire”)

ผู้แทนจากธนาคารโลกอภิปรายแนวคำถามที่ใช้เป็นเกณฑ์สำหรับการประเมินการจัดอันดับความยาก-ง่ายในการประกอบธุรกิจให้กับประเทศไทยสมาชิกเพื่อสร้างความเข้าใจและความชัดเจนเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินดังกล่าว เพื่อที่ประเทศไทยสมาชิกผู้เข้าร่วมการประชุมจะสามารถนำไปปรับใช้ในการพัฒนากฎหมายและกระบวนการวิธีพิจารณาการบังคับคดีเพื่อของประเทศไทยต่อไป พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้แทนจากประเทศไทยต่างๆสอบถามเกี่ยวกับข้อสงสัยที่เกี่ยวกับการประเมินของธนาคารโลก

แบบสอบถามของธนาคารโลกในด้านการบังคับให้เป็นไปตามสัญญาเบ่งออกเป็น ๗ หัวข้อด้วยกัน โดยในคำถามจะเป็นการอธิบายเกี่ยวกับกรณีสมมติและรายละเอียดการปฏิรูปในปีที่ผ่าน รวมไปถึงข้อมูลอื่นๆที่ใช้ในการประเมินจัดลำดับคือ ระยะเวลา ค่าใช้จ่าย และประสิทธิภาพของระบบการทางศัล โดยข้อมูลที่จะนำมาใช้ประเมิน

คือความเปลี่ยนแปลงต่างๆที่ส่งผลต่อการบังคับให้เป็นไปตามสัญญาและเกี่ยวเนื่องกับกรณีสมมติตามแบบสอบถาม หรือส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงคะแนนของดัชนี เช่นการก่อตั้งศาลเฉพาะสำหรับคดีพานิชย์ หรือการใช้ระบบยืนยันค่าความทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น สำหรับกรณีอื่นๆ เช่นการเปลี่ยนแปลงกระบวนการพิจารณาในศาลอุทธรณ์จะไม่นำมาพิจารณาในการจัดลำดับ

ผู้แทนจากธนาคารโลกได้อธิบายเกี่ยวกับความต่างๆ ในแบบสอบถามว่ามีหลักเกณฑ์ในการให้คำแนะนำอย่างไร และต้องมีหลักเกณฑ์อย่างไรจึงจะได้คะแนนในข้อคำถามดังกล่าว ซึ่งในส่วนของหลักเกณฑ์ในเรื่องความเท่าเทียมทางเพศ เป็นเพียงหลักเกณฑ์เดียวที่อาจส่งผลให้ถูกหักคะแนนได้ ซึ่งต่างจากหลักเกณฑ์อื่น ๆ ซึ่งหากไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์จะส่งผลเพียงไม่ได้คะแนนเท่านั้น .

ผู้แทนจากประเทศไทยเขียนตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการคัดเลือกผู้ตอบแบบสอบถามของธนาคารโลกว่าควรเป็นองค์กรที่มีความน่าเชื่อถือมากกว่าหน่วยงานซึ่งอาจไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในคำถามตามแบบสอบถามของธนาคารโลก ซึ่งผู้แทนจากธนาคารโลกชี้แจงว่าในการประเมินผลจะพิจารณาจากค่าตอบที่ได้จากการแบบสอบถามรวมทั้งพิจารณาจากหลักฐานและข้อเท็จจริงที่ปรากฏด้วย ซึ่งธนาคารโลกก็สามารถที่จะเลือกผู้ตอบคำถามได้โดยจะคัดเลือกผู้ตอบแบบสอบถามจากหลากหลายองค์กรรวมทั้งจากภาครัฐด้วย

ผู้แทนจากศาลชี้แจงต่อธนาคารโลกว่า ถึงแม้ว่าตามกฎหมายของประเทศไทยจะไม่มีการจำกัดจำนวนครั้งในการเลื่อนคดีไว้ แต่ในทางปฏิบัติไม่มีคดีตามกรณีสมมติของธนาคารโลกค้างดำเนินการอยู่ในศาล ซึ่งน่าจะมีการพิจารณาถึงข้อเท็จจริงในส่วนดังกล่าวด้วย โดยผู้แทนจากธนาคารโลกได้รับข้อสังเกตดังกล่าวไว้เสนอต่อกomite ทำงานเพื่อพิจารณาปรับปรุงแบบคำถามต่อไป

ภาระการนำเสนอพัฒนาการล่าสุดของสภาพเจ้าพนักงานบังคับคดีระหว่างประเทศ

(Union Internationale des Huissiers de Justice – UIHJ)

ผู้แทนจากสภาพเจ้าพนักงานบังคับคดีระหว่างประเทศได้กล่าวถึงข้อมูลเบื้องต้นขององค์กร และการดำเนินการที่ผ่านมาขององค์กรทั้งในทวีปต่างๆ และในระดับโลก นอกจากนี้ยังได้อธิบายเกี่ยวกับโครงสร้างขององค์กรซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญในด้านการบังคับคดีจากประเทศต่างๆ กว่า ५० ประเทศ และได้ทำโครงการต่างๆ จำนวนมาก เพื่อสร้างความเข้มแข็งของหลักกฎหมายและยกระดับมาตรฐานวิชาชีพในการบังคับคดี เช่นการจัดการประชุม STROBA ซึ่งเป็นการประชุมระหว่างประเทศในยุโรปเพื่อค้นหาแนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศ และสร้างต้นแบบหรือแนวทางในการปฏิบัติในการบังคับคดีในทวีปยุโรป และในระดับโลกต่อไป นอกจากนี้ยังร่วมดำเนินโครงการอื่นเช่น โครงการอบรมเจ้าหน้าที่ศาลแห่งแอฟริกา (UFOHJA) โครงการปรับปรุงกฎหมายธุรกิจของแอฟริกาให้สอดคล้องกัน (OHADA) ฯลฯ

UIHJ มีการจัดประชุมสภาพทุกๆ สามปี เพื่อหารือเกี่ยวกับประเด็นข้อกฎหมายซึ่งเกี่ยวข้องกับวิชาชีพบังคับคดี ซึ่งจะมีการจัดขึ้นในปี ๒๕๖๑ ซึ่งถือเป็นครั้งแรกขององค์กรที่จะมีการจัดประชุมสภาพในทวีปเอเชีย โดยเจ้าหน้าที่ในการบังคับคดีจากทั่วโลกจะเข้าร่วมการประชุมดังกล่าวซึ่งมีหัวข้อคือ “The judicial officer at the heart of legal security Towards sustainable participatory justice in a global judicial area”

ภาระการนำเสนอพัฒนาการล่าสุดของธนาคารโลก (The World Bank)

ผู้แทนจากธนาคารโลกกล่าวถึงพัฒนาการของธนาคารโลกว่าธนาคารโลกได้พยายามปรับปรุงแบบคำถามให้มีความทันสมัย และมีประสิทธิภาพมากขึ้นโดยเสมอ โดยจะดำเนินการประเมินและจัดลำดับของประเทศต่างๆ จากแบบสอบถามที่ส่งให้ทุกปี และขอขอบคุณทุกคนที่ได้เสียสละและทุ่มเทในการให้ข้อมูลแก่ธนาคารโลกด้วยดีมาโดยตลอด ซึ่งธนาคารโลกจะได้รับข้อสังเกตและข้อเสนอแนะจากทุกคนเพื่อนำมาปรับปรุงแบบสอบถามของธนาคารโลกให้มีความเหมาะสมสมยิ่งขึ้นต่อไปในภายภาคหน้า